

Çoğunluğa Karşı Azınlık

Emma Goldman

1910

Eğer yaşadığımız zamanın eğilimlerine dair bir özet yapacak olsaydım, Nicelik derdim. Çoğunluk, kitle ruhu her yerde baskın ve niteliği yok ediyor. Bütün hayatımız olan üretim, siyaset ve eğitim niceliğe dayanıyor, sayılara. Bir zamanlar yaptığı işin niteliği ve zorluğundan gurur duyan işçi beyinsiz, yetersiz ve isteksiz bir kişiyle değiştirildi; şeylerin niceliklerine bakan, kendisine değer vermeyen ve genel olarak insanlığın geri kalanını incitmeye hazır. Gerçekten de nicelik, hayatın rahatı ve huzurunu değil, yalnızca insanın yükünü arttırmıştır.

Siyasette de nicelikten başka hiçbir şey geçerli değildir. Ne var ki artışına rağmen prensipler, idealler, adalet ve haklar sayılar tarafından berbat bir şekilde kuşatılmıştır. Üstünlük çabalaması içerisinde çeşitli siyasi partiler birbirlerini kandırmakta, yalan söylemekte, hile yapmakta ve birtakım entrikalarla dolandırmaktadır; sonuçta başaran kişinin kitle tarafından kucaklanacağından çok emindirler. Tek tanrı budur: Başarı. Hangi doğrultuda, hangi korkunç karakterle olursa olsun. Bu üzücü gerçeği kanıtlamak için çok derinlemesine bir araştırma yapmaya ihtiyacımız yok. Daha önce hiçbir zaman kötü yol, devletimizin tamamen korkunç olan bu yolu böylesine aleni bir şekilde sergilenmemiştir; Amerikan toplumu hiçbir zaman siyasetin Yahuda doğasıyla böylesine karşı karşıya kalmamıştı; ki bu doğa yıllardır bir if-

tira olarak nitelendiriliyor, kurumlarımızın başlıca dayanağı, insanların hakları ve özgürlüklerinin gerçek koruyucusu.

Partinin suçları o kadar ortada ki bir kör bile bunları görebilir; dalkavuklarını bir araya getirmeye ihtiyacı vardı ve üstünlüğü temin edilmişti. Ne var ki bunun kurbanları, ihanet edilmişler, aldatılmışlar ve zulmedilenler bu zafere karşı olmak yerine onun tarafında olmaya karar vermişlerdir. Çok az kişi Amerikan özgürlüğünün geleneklerine çoğunluğun nasıl ihanet edebileceğini düşünmüştü. Ya yargıları, sebeplendirme kapasitesi neredeydi bunun? İşte durum tam da bu, çoğunluk sebeplendiremiyor; hiçbir yargıya sahip değil. Özgünlük ve kendi ahlakından yoksun olan bu çoğunluk kendi kaderini her zaman başkalarının ellerine bırakmıştır. Sorumluluk alma yetisinden uzak bir şekilde, yok etmeye doğru bile olsa liderlerini takip etmiştir. Dr. Stockman haklıydı: “Aramızda gerçek ve adaletin en büyük düşmanları özlü çoğunluklardır, kahrolası çoğunluklar.” Hırs ve inisiyatif olmadan bu kitle hiçbir şeyden yenilikten olduğu kadar nefret etmez. Her zaman yenilikçiye, yeni gerçeğin öncüsüne karşı kızgın olmuş ve onu avlamaya çalışmıştır.

Zamanımızın siyasetçileri arasında sürekli tekrarlanan slogan, ki buna Sosyalistler de dahil, zamanımızın bireyselin ve azınlığın zamanı olduğudur. Yal-

nızca yüzeyin altındakini görmek istemeyenler bu şekilde kandırılabilir. Hiç kimse dünyanın refahını görmüyor mu? Bu durumun kralları onlar değil mi? Ne var ki onların başarısı bireyselliğe yönelik değildir; atalete ve kitlenin korkak bir biçimde teslim olarak boyun eğmesine yöneliktir. İkincisi ister ama bas-kın gelinmek için, yönetilmek için ve mecbur edilmek için. Bireyselcilik ise, insanlık tarihinde hiçbir zaman kendini ifade etme şansını, kendini savunma fırsatını böylesine normal, sağlıklı bir şekilde bulamamıştır.

Dürüstlük amacıyla dolu bir eğitmen, özgün fikirleri olan bir yazar ya da sanatçı, bağımsız bilim insanı sosyal değişimin vaatkâr olmayan öncüleri her gün, zamanla birlikte öğrenme ve yaratıcı yeteneklerini kaybetmiş olan kişilerce bir kenara itilmektedir.

Ferrer tipi eğitmenlere hiçbir yerde tolere edilmiyor, diğer taraftan önceden hazmedilmiş yemeklerin diyetisyenleri a la Profesör Eliot ve Butler varoluşçuluktan yoksun, istemlerin olmadığı bir çağın başarılı yürütücüleriler. Yazında ve dramatik dünyada Humpry Ward'lar ve Clyde Fitches'ler kitlelerin idolleri ama çok az kişi Emerson, Thoreau, Whitman, Ibsen, Yeats ya da Stephen Phillips'in dehasının farkında. Onlar çoğunluğun ufkundan çok uzakta yalnız yıldızlar gibiler.

Yayıncılar, tiyatro müdürleri ve eleştirmenler yaratıcı sanatın doğasında var olan niteliği aramıyorlar; sanatın iyi satış yapıp yapmadığını, insanların paletine uyup uymadığını soruyorlar. Bu palet de bir çöplük gibi; hiçbir zihinsel özümleme gerektirmeyen her şeyi barındırıyor içinde. Bunun bir sonucu olarak da olağan, sıradan, alışıldık olan genel literatürü temsil ediyor.

Sanatta da aynı üzücü gerçeklerle karşı karşıya kaldığımız söylememe gerek var mı? Birisi parklarımızın ve köprülerimizin iğrençliğini ve kabalığını, sanat endüstrisini eleştirmek zorunda. Kesinlikle, hiç kimse olmasa da çoğunluğun zevkleri bu korkunç sanata tolere edecektir. İçerikte yanlış ve uygulamada barbarca olan Amerikan şehirlerini dolduran anıtların da gerçek sanatla hiçbir ilişkisi yok; sanki bir Michael Angelo totemi gibi. Ne var ki başarılı olabilen tek sanat türü de bu. Kabul edilen bilgileri besleyen, özgün olmaya çalışan ve hayata karşı doğru olma çabası içerisindeki gerçek sanatsal deha anlaşılması güç ve perişan bir şekilde sürdürmekte varlığını. belki bir gün yaptığı iş el üstünde tutulacak ama kalbindeki kan tükenene kadar değil; düşünce-den ve görüş açısından uzak olan izdiham ustasının mirasını yok edinceye dek değil.

Bugünün sanatçısının yaratamayacağı söyleniyor çünkü ekonomik bir zorunluluğu var. Ne var ki bu,

sanat için bütün çağlarda geçerli olan bir gerçekliktir. Micheal Angelo da en az bugünkü heykeltıraş ya da ressamın olduğu kadar hamisine bağımlıydı; ama o zamanın sanat uzmanları çıldırtıcı kalabalıktan çok uzaktaydı. Ustalarının eserlerine katkıda bulunmaktan gurur duyuyorlardı.

Bugünün sanat eleştirmenlerinin ise tek bir kriteri, tek bir değeri var: Dolar. Hiçbir mükemmel işin niteliği ile ilgilenmiyorlar, yalnızca cebindeki dolarların niceliği ilgilendiriyor onları. Mirabeu'nun *Les Affaires sont les Affaires* çalışmasındaki finansörler renklerdeki karmaşık düzenlemelere işaret ederek şöyle diyor: "Ne kadar da mükemmel; 50.000 franka mal oldu." Aynı bizim sonradan görmelerimiz gibi. Onların muhteşem sanat keşifleri için ödenen inanılmaz meblağlar zevklerini fakirleştiriyor.

Elli yıl önce Wendell Phillips şöyle demişti: "Gerçekten de demokratik bir niteliğin olduğu ülkemizde toplumun fikri yalnızca her şeye yetmez aynı zamanda her zaman, her yerdedir. Tiranlığını, ulaştığı noktayı saklamaz ve sonuçta eğer Eski Yunan'ın meşalesini alıp yüzler arasında aramaya çıkarsanız, bir tek Amerikalı bulamazsınız ki hayal kurmamış olsun; en azından hırsına, sosyal hayatına ya da işine, iyi bir fikre ve onun için oy vereceklerle dair kazanabileceği ya da kaybedebileceği bir şey vardır. Ve sonuç olarak bireyler yığını olmaktansa, her biri kendi

inançlarını çiğneyerek, diğer toplumlarla kıyaslanacak olursa bir toplum olarak ödlekler kitlesini oluşturuyoruz. Diğer insanlardan daha çok, birbirimizden korkuyoruz.” Açıkça görülmektedir ki Wendell Phillips’in elli yıl önce anlattığından daha ileri bir noktada değiliz.

Bugün de toplum görüşü her yerde mevcut bir tiranlıktır; bugün de çoğunluk bir ödlekler kitlesini temsil eder, kendi ruhunu ve akıl fakirliğini yansıtan o kişiyi ister; Bu Roosevelt gibi örneği görülmemiş bir adamın yükselişini açıklıyor. O avam psikolojisini en iyi biçimde örnekleyen insan. Bir siyaset adamı, çoğunluğun idealler ve dürüstlüğe ne kadar az önem verdiğini biliyor. Bir köpek gösterisi, bir ödüllü yarış, bir “siyah”ın linç edilmesi, adi bir suçlunun etrafının sarılması, zengin bir kadının evlenmesi ya da eski bir başkanın akrobatik gösterisi arasında hiçbir fark görmüyorlar. Zihinsel bozulmalar ne kadar iğrençleşirse, kalabalık o kadar zevk alıyor.

Diğer taraftan, bu siyasi pigmelerin, saf insanların, kültürlerin, yetilerin tepelerindeki adamlarla muhallebi çocukları gibi alay ediliyor. Çağımızın bireysellik çağı olduğunu söylemek biraz tuhaf. Bizimki, tüm tarih boyunca yaşanmış olan bir fenomenin basit bir tekrarı: İlerleme, aydınlanma, bilim, din, siyasi ve ekonomik özgürlük için yapılan her çaba azınlıklardan geliyor, çoğunluklardan değil. Bu-

gün de her zaman olmuş olduğu gibi az olan yanlış anlaşılıyor, avlanıyor, hapsediliyor, işkence görüyor ve öldürülüyor.

Nazareth'in kışkırtıcıları tarafından açıklanan kardeşlik prensibi hayatın, doğru ve adaletin özünü koruyor; o kadar uzun zamandır yapıyor ki bunu artık az olanın işaret ışığı haline gelmiş. Çoğunluklar da buna dayandığında, o büyük prensip kan ve ateşin, yayılan acının ve hastalığın mustucusu oldu. Her şeye gücü yeten Roma'ya Huss, Calvin ve Luther'in muazzam figürlerinin liderliğinde saldırmak gecenin karanlığının ardından gelen gün doğumu gibiydi. Ama Luther ve Calvin siyaset adamı oldukları anda, Reformasyon'un büyük olasılıklarını tehlikeye attılar. Onlar başarılar ve çoğunluğu kazandılar, ama Katolik canavardan daha az kana susamış ya da acımasız olmayan o çoğunluğu. Aykırı olanlara, azınlığa, diktasına boyun eğmeyecek olanlar için ne acı! Sonsuz heves, tahammül ve kurbandan sonra insan aklı şimdi en azından dini canavardan özgür kılındı; azınlık yeni zaferlere kurban gitti ve çoğunluk da zamanla yanlış bir şekilde gelişen gerçekliği alkışlamakta.

Siyasi olarak insan ırkı hâlâ köleliğe en uygun olanı; krallar ve tiranların gücüne karşı adım adım savaşıyan John Balls'lar, Wat Tyler'lar, Tells'ler gibi daha ismi sayılamayacak pek çok kişi için böyle de-

ğil miydi? Ama bireysel öncüler için dünya hiçbir zaman o muazzam akımda olduğu gibi köklerine kadar sallanmamış olmalı: Fransız Devrimi. Camille Desmoulins'in etkili sözleri ve ateşi, Jericho'dan önceki trompet gibiydi; tecavüz ve korkuya Bastille'e karşı ayaklanma başlatmak.

Her periyodda, her zaman büyük fikirlerin, özgürlük mücadelesinin savunucuları azınlıklar olmuştur. Oysa kıpırdamasına bile izin olmayan güdümlü çoğunluklar için durum böyle değildi. Bu gerçeklik Rusya'da diğer her yerde olduğundan daha etkili bir biçimde açığa çıkmıştır. Zaten binlerce hayat o kanlı rejimle tüketilmiştir, gene de canavarın saltanatına tam bir son verilememiştir. Fikirlerin, kültürün, edebiyatın, en iyi duyguların bir boyunduruğun altında inletildiği bir yerde bu nasıl mümkün olabilir? Çoğunluk, o dönüştürülemeyen, kısıtlı, boğucu kitle, Rus köylüleri yüz yıllık bir çekişmeden, anlatılmamış bir sefaletten ve kurbanlıktan sonra nasıl hâlâ "beyaz elli adamları" * boğan ipin şans getirdiğine inanabilirler? (* entelektüeller)

Amerikan bağımsızlık mücadelesinde, çoğunluk yıkılmak üzere olan bir binadan çok da farklı bir konumda değildi. Bugüne dek Jefferson, Patrick Henry ve Thomas Paine gibilerin fikirleri onların gelecek nesilleri tarafından inkâr edilmiş ve satılmıştır. Kitle, onlardan hiçbirini istememek-

tedir. Lincoln'de görülen üstünlük ve cesaret, o zamanın panoramasını yaratan insanlarla birlikte unutulmuştur. Siyah adamların gerçek hamileri Boston'da Llyod Garrison, Wendell Phillips, Thoreau, Margaret Fuller ve Theodore Parker gibi olağanüstü cesaretleri ve çabalarıyla John Brown'la bu acıyı sonuçlandırılan kişiler tarafından temsil edilmiştir. Onların yorulmak bilmeyen bu hayalleri, etkili konuşmaları ve azimleri Güneyin lordlarını yenmiştir. Lincoln ve onun buyruğu altındakiler yalnızca karşı koyuş herkesçe çıkarlı bir davranış olduğunda takip edilmişlerdir.

Yaklaşık elli yıl önce, meteor gibi bir fikir dünyanın yörüngesinde kendisini göstermiştir; oldukça ileri görüşlü, devrimci, herkesi kucaklayan ve dünyanın her yerindeki tiranların terörünü dağıtacak bir fikir. Diğer yandan bu fikir milyonlar için zevkin, mutluluğun ve umudun da müjdecisiydi. Öncüler karşılarına çıkacak zorlukların bilincindeydiler ve yollarına çıkacak engellerin ama gururlu ve cesurca yürüşlerini başlattılar. Bugün bu fikir popüler bir slogan olmuştur. Bugün neredeyse her yerde Sosyalistler vardır: Yoksul kurbanlar kadar zengin adamlar; talihsiz sanıklar kadar hukuk ve otoritenin savunucuları; dini dogmaların uygulayıcıları kadar özgür düşünürler; yırtık gömlekli kızlar kadar şık hanımefendiler. Neden olmasın? Elli yıl öncesinin ger-

çeği bugün bir yalana dönüştüğüne, tüm taze hayal gücü yaşlandığına ve gücü, zaferi, devrimci idealizmi yok edildiğine göre, neden olmasın? Bugün artık güzel bir görüş değil, “pratik, üzerinde çalışılabilir bir düzen” olduğuna ve çoğunluğun isteklerine dayandırıldığına göre, neden olmasın? Kitle övölmeye başlandığından beri var olan siyasi kurnazlık: Zavallı çoğunluk, kandırılan, kullanılan o devasa çoğunluk; yalnızca bizleri takip etseydi...

Bu söylemi daha önce duymamış olan birisi var mıdır? Bütün politikacıların bu hiçbir zaman değişmeyen nakaratını bilmeyen var mı? Kitlenin kanamakta olduğunu, soyulduğunu ve sömüröldüğünü bilmeyen var mı? Oy avcılarımız kadar, ben de biliyorum bunu. Ama ben bütün bunlardan sorumlu olanın, birkaç parazit değil kitlenin kendisi olduğunda da ısrar ediyorum. Efendilerine dört elle sarılıyor, kamçılanmayı seviyor ve kapitalist otorite ya da herhangi bir kurulu düzene karşı bir protesto sesi yükseldiğı anda ilk ‘Çarmıha gerin!’ haykırışı ondan geliyor. Ama bu otorite ve şahsi imtiyazlar ne kadar sürebilir ki; eğer kitleler asker, polis, gardiyan ve cellat olmak istemeseydi? Sosyalist demagogiler bunu benim bildiğim kadar biliyorlar, ama hâlâ kitlelere isteklerini temin ediyorlar çünkü hayatın temel amacı, gücün sürerliliğidir. Bu da çoğunluk olmadan gerçekleştirilemez. Evet otorite,

baskı ve bağımlılık çoğunlukların içindedir ama hiçbir zaman özgürlük ya da bireyin özgür tutumu değil; hiçbir zaman özgür bir toplumun doğuşu değil.

Baskı altında olanları, yoksulları bu dünyadan kabul etmediğim için değil; korku, şiddet, insanların sürdüğü hayatın güvensizliğini tanımadığım için de değil; çoğunluğu iyi için yaratıcı bir güç olarak red mi ediyorum? Hayır, hayır! Ama o kadar iyi biliyorum ki sıkıştırılmış bir kitle olarak bu insanlar hiçbir zaman adalet ve eşitlik için mücadele etmediler. İnsanlığın sesini bastırdılar, insan ruhunu öldürdüler ve bedenlerini zincirlediler. Bir kitle olarak eğilimleri her zaman hayatı tıpkı bir çöl gibi bir örnek, gri ve monoton yapmak oldu. Bir kitle olarak her zaman bireyselciliğin, özgür inisiyatifin ve özgünlüğün düşmanları olacaklar. Bu yüzden Emerson'ın şu sözlerine ben de katılıyorum, "Kitleler talepleri ve etkileşimlerinde ham, eksik ve tehlikelidirler ve yaltaklanmaya değil, eğitime ihtiyaçları vardır. Onlara hiçbir şey teslim etmemeyi dilerim ama onları bölüp parçalara ayırmak ve onlardan bireyler yaratmak isterim. Kitleler! Kitleler beladır. Aslında kitlenin hiçbir çeşidini istemiyorum; ama yalnızca sevecen, duyarlı, başarılı kadınlar ile dürüst adamlar istiyorum."

Diğer bir deyişle sosyal ve ekonomik refahın yaşanan, canlı gerçeği ancak entelektüel azınlıkların azmi ve kararları yoluyla bir gerçekliğe dönüşecektir; kitleler üzerinden değil.

Anarşist Kütüphane

Emma Goldman
Çoğunluğa Karşı Azınlık
1910

Anarchism and Other Essays: Minorities Versus
Majorities
Çeviri: Kara Kedi

tr.anarchistlibraries.net